

Силабус курсу
ЛОБІЗМ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Освітній ступінь: бакалавр

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 033 Філософія

Освітньо-професійна програма «Аналітика суспільних процесів»

Кількість кредитів – 3

Рік підготовки, семестр – IV рік, VII семестр

Компонент освітньої програми: вибірковий

Дні занять: четвер, ауд. 31 А

Консультації: Очні консультації: вівторок 14.20-15.40,
ауд. 31А

Онлайн-консультації: у Viber групі курсу кожного дня
з 17-00 до 18-00 год.

Мова викладання: українська

Керівник курсу:	Кандидат філософських наук, викладач кафедри філософії та суспільних наук – Тимків Ірина Михайлівна
Контактні телефони викладача:	+380687710064
E-mail викладача:	tymkiv@tnpu.edu.ua
Сторінка викладача	http://tnpu.edu.ua/faculty/history/timk-v-rina-mikhayl-vna.php
Сторінка курсу в Moodle	https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=3645

Анотація дисципліни

Курс «Лобізм: теорія і практика» є вибірковим освітнім компонентом при підготовці фахівців першого бакалаврського освітнього рівня. Майбутнім професіоналам навчальна дисципліна дасть глибинне розуміння поняття «лобізму», його політичного призначення та різновидів, механізмів лобіювання, сукупності найбільш доцільних прийомів, засобів, процедур реалізації та особливостей його трансформації у державах та міждержавних формуваннях різних типів. Для майбутніх аналітиків важливим є розуміння різних оцінок лобізму – від абсолютно негативної до визначення його як системи цивілізованих відносин сучасної плюралістичної демократії, що створює легітимні можливості участі у розробці та прийнятті рішень не лише найбільш зацікавлених суспільних груп, а і висококомпетентних спеціалістів. Під час засвоєння тем курсу у здобувачів вищої освіти розвиватимуться навички аналітичного та критичного ставлення до різноманітних джерел інформації, робити ґрунтовні висновки та узагальнення.

Мета курсу: формування у здобувачів вищої освіти таких компетентностей, як здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері суспільно-політичних, глобалізаційних трансформацій, здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, вміння обирати та застосовувати комплекс методів для розв'язання практичних завдань, моделювання, аналізу, проектування, керування, прогнозування, прийняття рішень.

Основні завдання: формування в студентів комплексної системи базових знань про лобізм в українському та світовому вимірах. В результаті навчання здобувачі вищої освіти мають сформувати аналітичні навички, опанувати вміння критично мислити, аналізувати політичні механізми та трансформації.

Зміст дисципліни «Лобізм: теорія і практика» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців спеціальності 033 Філософія освітньо-професійної програми «Аналітика суспільних процесів».

Навчальний контент:

Години			Тема	Результати навчання	Завдання
Лекц.	Сем.	Сам.р.			
Змістовий модуль І.					
Феномен лобізму: український та світовий досвід					
1	4		1. Теоретичні засади лобізму	Знати основні теоретичні підходи до визначення поняття «лобізм», його риси, види та особливості застосування. Розуміти позитивні та негативні аспекти лобізму, його функції	Питання, обговорення, тести
1	4		2. Лобізм в органах публічної влади	Розуміти лобіювання як складний політичний процес, механізми взаємодії суспільства і влади. особливості лобізму в органах публічної влади, співвідношення лобізму і громадянського суспільства. Знати засоби лобістської діяльності	Питання, обговорення, презентації
2	4		3. Зарубіжний досвід лобістської діяльності в органах публічної влади	Характеризувати основні об'єкти лобістської діяльності, її моделі: англосаксонську та континентальну, плюралістичну та корпоративістську; лобізм у США, Канаді, Європі.	Питання, обговорення, презентації
2	4		4. Становлення та перспективи розвитку лобізму в органах публічної влади України	Аналізувати трансформації лобізму в Україні упродовж її історичного розвитку; нормативно- правові акти, що створюють ґрунт для здійснення лобістської діяльності; способи вдосконалення законодавства з питань участі громадськості у прийнятті владних рішень.	Питання, обговорення, презентації
2	4		5. Правовий механізм лобіювання	Знати механізми правового регулювання, правового впливу, правотворчості. Розуміти проблему лобізму з погляду загальної теорії права, правові засоби лобіювання, процедуру лобіювання.	Питання, обговорення, ІНДЗ
2		11	6. Правовий механізм лобіювання у правових системах загального типу	Розуміти лобіювання у контексті англо-американської правової доктрини. Знати відмінності лобіювання у правових системах загального типу, нормативно-правову базу лобіювання у правових системах загального типу	Питання, обговорення, кейси
2		12	7. Правовий механізм лобіювання у правових	Характеризувати загальні підходи до функціонування	Творче завдання,

			системах континентального типу	правового механізму лобіювання у правових системах континентального типу, його засобі, принцип демократизму як основоположний принцип європейської правової традиції та державного будівництва і лобізм	ІНДЗ
2		12	8. Правовий механізм лобіювання у європейських міждержавних правових системах	Розуміти специфіку процесу прийняття рішень у міждержавних організаціях. Знати особливості історії формування та сучасний стан правового механізму лобіювання у двох найбільших міждержавних правових системах Європейського континенту Європейському Союзу (ЄС) та Раді Європи (РЄ).	Питання, обговорення, ІНДЗ
2		11	9. Стан та особливості українського правового механізму лобіювання	Визначати правові засоби лобіювання в Україні. Дослідити основні етапи, особливості державного регулювання лобізму в Україні, його співвіднесення з національною культурою і традиціями.	Питання, презентації, дискусія, кейси
2		10	10. Проблеми і шляхи вдосконалення правового механізму лобіювання в Україні	Характеризувати нормативно-правову базу, трансформацію лобізму в Україні, перспективи і способи вдосконалення лобіювання в Україні.	Питання, обговорення, кейси

Формування загальних та фахових компетенцій:

Індекс в матриці	Програмні компетентності
	Загальні компетентності
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 3	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 4	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 5	Здатність до проведення аналітичних і наукових досліджень на відповідному рівні.
ЗК 9	Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи в команді.
ЗК 10	Здатність до самоорганізації та автономної роботи
ЗК 11	Цінування та повага різноманітності й мультикультурності.
ЗК 12	Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів) та академічної доброчесності
ЗК 14	Здатність до діалогу та співпраці з представниками інших професійних

	груп різного рівня, з експертами в інших галузях знань/видах діяльності
Спеціальні (фахові) компетентності	
ФК 6	Здатність здійснювати інтелектуальну, логіко-мисленнєву діяльність, спрямовану на вирішення практичних завдань
ФК 7	Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично й аргументовано та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки
ФК 11	Здатність застосовувати в аналітичній діяльності знання про засади, розвиток і сучасний стан наукового та гуманітарного знання
ФК 12	Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності, професійної етики та культури.
ФК 14	Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності; вміння обирати ефективну стратегію комунікативної поведінки та спілкування у процесі професійної діяльності.
ФК16	Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати аналітичне дослідження з елементами наукової новизни та практичної значущості у різних галузях суспільного життя.

Програмні результати навчання:

ПРН 4	Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної, загальногуманітарної та суспільної проблематики
ПРН 11	Вміти аналізувати міркування, різні види інформації, факти, статистичні дані, робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки, прогнози та надавати рекомендації.
ПРН 13	Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.
ПРН 14	Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброочесності у сфері аналітичної діяльності або навчання.
ПРН 15	Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності і вирішення можливих конфліктних ситуацій та вміння планувати, організовувати й аналізувати міжособистісну взаємодію у процесі професійної комунікації
ПРН 16	Вміти застосовувати загальногуманітарні, філософські, політичні й економічні знання в різних сферах життєдіяльності
ПРН 18	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури і електронних баз та критично аналізувати, класифікувати, систематизувати й інтерпретувати її.
ПРН 20	Розуміти сучасні економічні процеси, аналізувати і прогнозувати ринкові явища на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок та вміти розробляти й підтримувати інноваційні проєкти, стартапи.

Основні джерела

1. Баймурато в М А. Международное право. Ин-т муниципальной демократии и прав человека. Харьков : Одиссей, 2000. 735 с.
2. Виговський Д. Групи інтересів як центр політичного впливу на внутрішньодержавному рівні. Вісник Львівського університету . Філософські науки. 2008. № 11. С. 202–211.

3. Гнатуш Н. Легальність лобіювання: українські реалії і світовий досвід. Молодіжне лобіювання. К.: Молодіжна альтернатива, 2002. С. 17–24.
4. Дягілев О. В. Конституційно правовий інститут лобізму: вітчизняний та зарубіжний досвід : монографія. Харків: Майдан, 2011. 251 с.
5. Zetter L. Lobbying. The Art of Political Persuasion. Great Britain :Harriman House LTD, 2008. 454 p.
6. Інститут лобіювання в Україні та за кордоном: походження, проблеми, перспективи розвитку: наук.-інформ вид. Д. Базілевич, В. Нестерович, В. Федоренко; Інститут професійного лобіювання та адвокати. К.: ФОП Москаленко О.М., 2015. 111 с.
7. Кельман М. С. Загальна теорія держави і права : підручник. К.: Кондор, 2006. 477 с.
8. Кислий П. Становлення парламентаризму в Україні: На тлі світового досвіду. К.: Абрис, 2000. 414 с.
9. Kurczewska U. Lobbing w Unii Europejskiej. Instytut Spraw Publicznych. Warszawa, 2002. 228 s.
10. Луць Л А. Загальна теорія держави та права : [навч. метод. посіб.] К.: Атіка, 2012. 412 с.
11. Манжул К В. Лобізм у законотворчій діяльності України. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2005. № 11(49). 2005. С. 5–11.
12. Нестерович В Ф. Конституційно правові аспекти лобіювання у правотворчому процесі України : дис . ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право». Луганськ, 2004. 212 с.
13. Нестерович В. Ф. Непо средственные методы лоббирования в правотворческом процессе: форма и сущность. Философия права. 2007. № 5. С. 83–88.
14. Правознавство : підручник. Ред. В В Копейчиков. К.: Юрінком Інтер, 2003. 736 с.
15. Публічне лобіювання : навч . посіб. Під заг. ред.Р. Кобця, С. Панциря. К.: Фонд «Європа ХХІ», 2008. 160 с.
16. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави. Львів: Край, 2007. 192 с.
17. Richardson J. Lobbying the European Union: Institutions, Actors, and Issues.: Oxford University Press, 2009. 390 p.
18. Руссо Ж. Ж. Про суспільну угоду, або принципи політичного права. К.: Port Royal, 2001. 349 с.
19. Сергєєв В. Лобізм в Україні: можливості неурядових організацій. Політичний менеджмент. 2007. № 3. С. 88–95.
20. Фарнель Ф Ж Лоббирование: стратегии и техники вмешательства : монография. Париж: Les Editions D'Organisation, 1994. 258 с.
21. Федоренко В. Запровадження інституту лобіювання в Україні: законотворчі та державно-управлінські аспекти. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2010. № 1. С. 205–213.
22. Фельдман П. Я. К вопросу о классификации лоббистских технологий. Власть. 2012. № 4. С. 111–114.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Визначені рамки дисципліни:

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, довідка від лікаря).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час виконання практичних завдань та он-лайн тестування (наприклад, програма Moodle) у процесі заняття. Заборонено оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства. За порушення академічної доброчесності здобувачі можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої

програми; відрахування із закладу освіти, позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання тощо.

● **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять, як правило, є обов'язковим компонентом навчання. За необхідності (віддаленість місця проживання чи роботи студента) чи наявності об'єктивних причин (участь у програмі академічної мобільності чи конференції, міжнародне стажування, хвороба тощо) відвідування може відбуватись вибірково за погодженням із керівником курсу. Навчання також здійснюється в дистанційному режимі на платформі Moodle. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню планових завдань та ІНДЗ. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Пропущені заняття можна відпрацювати у визначений час згідно з графіком.

● **Політика оцінювання.** Враховуються бали поточного контролю (40 балів), самостійної роботи (40 балів) та підсумкового тестування (20 балів). При цьому враховується присутність на заняттях та активність студента під час занять; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; списування та плагіат; несвоєчасне виконання завдань. Студентам, які беруть активну участь у наукових семінарах, круглих столах, конференціях та презентують високоякісні знання з предмету, може підсумковий контроль, за згодою викладача, зараховуватись «автоматично» (повністю або частково, залежно від наукового-практичного досвіду у вивченні дисципліни).

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Теми: 1,2,3,4,5– робота на семінарських заняттях	40
Теми: 6,7,8,9,10– самостійна робота	40
Підсумковий контроль (теми 1-10)	20
Разом:	100

Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль 1										Підсумковий тест	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10		
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
64-74	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Пререквізити курсу

Ефективність засвоєння змісту дисципліни значно підвищиться, якщо здобувач прослухає курси: «Інформаційно-аналітична діяльність», «Фундаментальна та прикладна соціологія», «Аналітика політичної думки», «Теорія еліт», «Психологія мас», «Форми соціальної взаємодії».

Формат дисципліни:

Формат дисципліни змішаний (blended): до очного навчання додається електронний супровід дисципліни в системі Moodle. Blended Learning – викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами дистанційного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, інтерактивні елементи, онлайн-консультування тощо.